

ПІНЕС Борис Якович (25. 11. 1905, м. Бобруйськ Мінської губ., нині Могильовської обл., Білорусь — 17. 10. 1968, Харків) — фізик. Кандидат (1935, без захисту дисертації), доктор (1936) фізико-математичних наук, професор (1945). Державна премія УРСР у галузі науки і техніки (1986, посмертно). Навчався у Воронежському університеті (1922—24), закінчив Ленінградський політехнічний інститут (нині Санкт-Петербург, 1926). Водночас від 1924 працював у Ленінградському фізико-технічному інституті; 1928—33 — на металургійних заводах у містах Маріуполь Донецької обл. та Кам'янське Дніпропетровської обл.; 1933—36 — у хіміко-технологічному та механіко-машинобудівному інститутах; 1935—41, 1944—50 — у рентгенівських

лабораторіях інститутів вогнетривів і медрадіології (усі — Харків); 1937—41, 1944—68 — засновник і завідувач кафедри фізики твердого тіла Харківського університету; 1941—44 — завідувач лабораторії фізичних випробувань та керамічної лабораторії Кузнецького металургійного комбінату (м. Новокузнецьк, РФ). Наукові дослідження: дифузійні процеси у твердих тілах, підданих дії зовнішніх сил, прикладний рентгеноструктурний аналіз, електронографія.

Основні праці

Физические и физико-технические процессы при износе огнеупоров в сталеплавильных агрегатах. Москва; Ленинград, 1935; Лекции по структурному анализу: Учеб. пособ. Х., 1937; 1957; 1967; Острофокусные рентгеновские трубки и прикладной рентгеноструктурный анализ. Москва, 1955; Очерки по металлофизике. Х., 1961.

Рекомендована література

1. Ранюк Ю. М. Лабораторія № 1. Ядерна фізика в Україні. Х., 2001
2. Коган В. С. Семнадцать рассказов старого физика. Х., 2002
3. Гребенник И. П., Крот Ю. Е., Хижковий В. П. Борис Яковлевич Пинес: Сб. рассказов. Х., 2005
4. Андронов В. М. Воспоминание о Борисе Яковлевиче Пинесе // Вісн. Харків. ун-ту. Сер. Фізика. 2019. № 29.

Ю. М. Ранюк

Бібліографічний опис:

Пінес Борис Якович / Ю. М. Ранюк // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2024. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-884292>

2001–2026 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).